

In zijn weinig overtuigend betoog trachtte de jonge communicatiesocioloog TH. BAUER uit Salzburg te bewijzen dat het dogmatiseren in de ideologische uitspraken van de kerk een communicatiedeficit kan veroorzaken tussen kerk en wereld. Meer wetenschappelijk leek ons de vorm- en inhoudsanalyse die Reent SCHWARZ, assistent van prof. Dr. Friedrich KNILLI te Berlijn, had gemaakt van de TV-serie « Sechs unter Millionen » (ZDF). Hij liet de deelnemers zien hoe hierin overwegend figuren uit de top- en middenklassen ten tonele werden gevoerd. Personages uit de benedenklassen kwamen er weinig of niet in voor. Bovendien werd het klassenconflict door het generatieconflict overschaduwd. Kenmerkend voor deze reeks uitzendingen was verder de verkondiging van stereotype opvattingen (Ideologemen) zoals: « loonstijging is prijsstijging »; « leven is wonen, werken en zich vermaken » enz. Spreker dacht ook dat deze TV-reeks de warencirculatie en -consumptie stimuleerde. In zeer lange scènes werd inderdaad overdreven veel gedronken en gekocht. Tenslotte vestigde Schwarz de aandacht op de connotaties van bepaalde tekens. Filmtkens, zo stelde hij, hebben naargelang de socio-culturele levensomstandigheden van een bepaald publiek zeer uiteenlopende en zelfs tegenovergestelde betekenissen.

Dr. HOEKSTRA uit Amsterdam stelde zich radikaal op aan de ontvangerzijde. In zijn sociaal-psychologische benadering van de massacommunicatie onderstreepte hij de beslissende rol van de menselijke behoeften. Hij onderscheidde drie fundamentele menselijke behoeftetekens: de behoefte aan Redding-Vernieuwing-Vooruitgang, de behoefte aan Zekerheid-Geborgenheid en Continuïteit, en de behoefte aan Erkenning-Participatie-Actie. Aan de hand van een communicatieschema van prof. G. Fauconnier verduidelijkte hij hoe bv. informatieve programma's door het publiek als ontspanningsprogramma's kunnen worden benut. Het zijn de specifieke behoeften van de ontvanger die de functie van de media bepalen. Wat voor buitenstaanders pseudo-bevrediging lijkt, kan subjectief voor bepaalde kijkers-toehoorders echte bevrediging van hun zeer persoonlijke behoeften zijn. Zelfs de « escape functie moet volgens spreker nauwkeuriger gedifferentieerd worden: vlucht uit de routine, vlucht voor levensproblemen, vlucht voor eenzaamheid, vlucht naar gesprekstof, naar wereldoriëntatie en zelfbevestiging enz.

Tot besluit van de « communicatiewetenschappelijke » zesdaagse in Obertauern vatte prof. Fr. ZÖCHBAUER de krachtlijnen samen uit de effectstudies in de massacommunicatie. Bondig besprak hij de voornaamste wetmatigheden in het massacommunicatieproces. Alleen een grondige kennis van deze fundamentele mechanismen waarborgt volgens spreker een doelmatige en democratische communicatiepraxis. Zöchbauer beklemtoonde o.a. dat opinievorming met betrekking tot nieuwe topics werkzamer is dan opinieverandering. Terecht onderstreepte hij meermaals het grote gewicht van de ge-

loofwaardigheid en van het geloof aan de geloofwaardigheid van de communicator. Het feit dat de ontvanger een eigenlijk onbetrouwbaar communicator toch zijn vertrouwen schenkt werkt doorslaggevend. Niet zozeer wat, maar wie wat verkondigt heeft invloed. « Ein Gesicht ist wichtiger als ein Kopf ».

Frans MARTENS

(1) « Internationale Arbeitsgemeinschaft für Medienpädagogik », sedert augustus 1973 « Internationale Arbeitsgemeinschaft für Kommunikationspädagogik », Hottingerstr., 30 CH-8032 ZÜRICH.

trustvorming in de belgische pers

La Libre Belgique - La Dernière Heure

Het zijn moeilijke tijden voor onze kranten, dat hoeft geen betoog. Straks gaan ze alle meeëten van de staatsruif. Driehonderd miljoen voor het eerste jaar. En alhoewel de koek nog verdeeld moet worden staat elkeen toch al begerig en hongerig uit te kijken. Of de staatssteun echter een dam zal kunnen opwerpen tegen de voortschrijdende concentratie is op zijn minst twijfelachtig.

Op 6 december 1973 pakt La Libre Belgique op haar frontpagina immers uit met de mededeling dat de heer Maurice Brébart, voorzitter van de Société d'Édition et de Publicité en (mede)eigenaar van La Dernière Heure, een meerderheidsparticipatie heeft verworven in het kapitaal van L.L.B. Algemene consternatie in onze perswereld: hoe was dit liberaal-katholiek huwelijk mogelijk? Hoe groot was de bruidsschat?

Wat dit laatste betreft schitteren de betrokken kranten door hun stilzwijgen. Nochtans delen o.m. Het Volk en Het Belang van Limburg mee dat het « volgens wel-ingelichte bron » zou gaan om 77 % van het aandelenpakket. En om op de eerste vraag terug te komen: feit is dat er sinds 25 jaar commerciële en publicitaire relaties bestonden tussen de twee Brusselse topkranten in het kader van de Regie générale de Presse.

Nog in maart van 1970 nam La Libre een participatie van 41 % in het kapitaal van haar liberale konfrater. Het motief van die operatie heette toen officieel « de onafhankelijkheid van beide dagbladen te waarborgen tegen andere al te machtige groepen ». Bedoeld was de perstrut Rosel (Le Soir). Van een fusie kon er nogenaamd geen sprake zijn. Nu is ze een voldongen feit, met dit pigment: de opslorping gebeurde in omgekeerde richting. Tot voor korte tijd was L.L.B. (in 1918 ontstaan uit Le Patriote) in handen van vier onderling nogal erg verweven

families : Sourdain, De Visscher, Zeegers en Valentin.

Ondanks de statutaire akkoorden die infiltratie van buiten uit moesten tegengaan, waren de jongste jaren de tegenstrijdige politieke tendensen binnen de familiekring legio. Dat resulteerde in een acute verdeeldheid onder de Valentins en o.m. een spanning rond Paul De Vischer.

Prof. De Visscher (ULB), eertijds een fervent voorvechter van een tweetalige universiteit in Leuven, keerde na de verloren strijd de PSC de rug toe en vervoegde de FDF-rangen. Uiteraard is La Libre met haar strak unitair-Belgische lijn bepaald geen beste maatje te noemen van het francofone verschijnsel in de hoofdstad.

Victor Zeegers, directeur en hoofdredacteur, houdt echter de teugels strak, hij valt niet uit te rangeren. Tenminste tot de man vrij onverwacht sterft in het voorjaar van 1972.

Met zijn dood breekt de toch al broze

verstandhouding onder eigenaars en redacteurs definitief. Een in der haast opgerichte Société des Rédacteurs kan hieraan weinig verhelpen.

In april 1973 verandert de onderneming van benaming: Editions de la Libre Belgique. Statutair komt er een aanpassing in die zin dat het voortverkopen van aandelen niet tot de vier families beperkt blijft. Dat zet de poort al op een (ruime) kier voor Maurice Brébart die — in het licht van de overeenkomsten van 1970 — kandidaat nummer één is voor aangeboden aandelen. Diverse meningsverschillen blijven het Libre-water vertroebelen. Sommige leden van de families De Visscher en Valentin wensen dan ook hun aandelen van de hand te doen. Brébart weet er munt uit te slaan en palmt 77 % van het aandelenpakket van L.L.B. in. Geen reden echter, meent La Libre, om te weeklagen.

En prompt — in hetzelfde communiqué — waarborgt het blad haar lezers dat haar traditionele geestelijke, morele, politieke

en culturele lijn zal gevrijwaard blijven. Het « Comité Idéologique » dat hiervoor instaat bevat minimaal zes, maximaal zeven leden, samengesteld uit nakomelingen van de vier « oer-families » en twee redactieleden. (J. Dalozé en D. De Smedt).

Perscommentaren stellen de volgende dagen het hele voortbestaan van L.L.B. al in vraag en betreuren unaniem het gebeuren.

Doch in haar weekend-editie van zaterdag 8 december komt de Libre nog maar eens betogen dat de vrees van haar confraters ten lande volstrekt ongewettigd is. « La Libre est libre » luidt de kop van het verhaal.

De krant loochent de toenadering niet, ze noemt ze zelfs origineel.

Het inhoudelijke van het dagblad werd immers duidelijk afgebakend van commerciële en technische aspecten.

Inderdaad, zeggen wij, alleen rijst de vraag: voor hoelang?

Jan VANDEWEERD

(ADVERTENTIE)

